

УДК 340.131:342.537.2(477)

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.1.34>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕПУТАТСЬКОГО ЗАПИТУ ЯК ІНСТРУМЕНТУ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНТРОЛЬНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

Івасик С.М.,

*аспірант кафедри загальнотеоретичного правознавства
та публічного права*

Національного університету «Києво-Могилянська академія»

ORCID: 0000-0001-6292-3335

e-mail: s.ivasyk@ukma.edu.ua

Івасик С.М. Проблемні аспекти використання депутатського запиту як інструменту реалізації контрольних повноважень під час дії правового режиму воєнного стану.

У статті здійснено комплексний аналіз проблематики застосування інструментів парламентського контролю в умовах дії правового режиму воєнного стану, зосереджуючись на депутатському запиті як конституційно визначеному механізмі контролю за діяльністю органів публічної влади. На основі положень Конституції України, Закону України «Про правовий режим воєнного стану», Регламенту Верховної Ради України, Закону України «Про статус народного депутата України», а також правових позицій Конституційного Суду України окреслено конституційно-правові засади функціонування Верховної Ради України в кризових умовах і підтверджено, що контрольні повноваження парламенту мають зберігатися у повному обсязі навіть під час міжнародного збройного конфлікту.

Розкрито правову природу депутатського запиту, його відмінні риси та значення для забезпечення принципів верховенства права, поділу влади, підзвітності виконавчої влади й публічності парламентської діяльності. Деталізовано конституційні та регламентні вимоги до внесення запиту, його оголошення на пленарному засіданні, прийняття рішення про підтримку і направлення, а також до строків і порядку надання відповіді.

Окрему увагу приділено організаційним особливостям роботи Верховної Ради України під час воєнного стану (зокрема режиму «одного триваючого пленарного засідання») та їх впливу на практичну реалізацію права народного депутата на запит. Виокремлено ключові виклики: зниження передбачуваності моменту оголошення запитів через відсутність затвердженого календарного плану, ускладнення дотримання процедур, прив'язаних до «пленарного тижня», фактичне звуження можливостей подання запитів унаслідок кількісних лімітів, а також послаблення суспільно-політичного ефекту запитів у зв'язку з особливим режимом гласності й трансляції пленарних засідань. Проведено порівняльний аналіз практики реалізації права на депутатський запит до запровадження воєнного стану та після його введення, із використанням статистичних і аналітичних даних, що ілюструють зміни у частоті оголошення запитів і загальному обсязі їх застосування.

За результатами дослідження зроблено висновок про наявність процедурних бар'єрів, які можуть призводити до непропорційного обмеження контрольної функції, та обґрунтовано необхідність адаптації правового регулювання організації роботи Верховної Ради України у воєнний час із метою забезпечення реальної, а не формальної, можливості використання депутатського запиту.

Ключові слова: верховенство права, парламент, народний депутат України, парламентський контроль, екстраординарна ситуація.

Ivasyk S.M. Issues of using an MP's request as a tool of control powers during the legal regime of martial law.

The article provides a comprehensive analysis of the application of parliamentary oversight instruments under martial law, focusing on the parliamentary inquiry as a constitutionally established mechanism for

overseeing the activities of public authorities. Drawing on the provisions of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine “On the Legal Regime of Martial Law”, the Rules of Procedure of the Verkhovna Rada of Ukraine, the Law of Ukraine “On the Status of a People’s Deputy of Ukraine”, as well as the legal positions of the Constitutional Court of Ukraine, the paper outlines the constitutional and legal foundations for the functioning of the Verkhovna Rada in crisis conditions and confirms that the Parliament’s oversight powers should be preserved in full even during an international armed conflict.

The study reveals the legal nature of the parliamentary inquiry, its distinctive features, and its significance for ensuring the principles of the rule of law, separation of powers, executive accountability, and the transparency of parliamentary activity. It details the constitutional and procedural requirements for submitting an inquiry, its announcement at a plenary sitting, the adoption of a decision to support and transmit it, as well as the time limits and procedure for providing a reply.

Particular attention is paid to the organisational specifics of the Verkhovna Rada’s work during martial law (including the “single continuing plenary sitting” format) and their impact on the practical exercise of a deputy’s right to an inquiry. Key challenges are identified: reduced predictability of when inquiries are announced due to the absence of an approved calendar plan; complications in complying with procedures linked to a “plenary week”; the effective narrowing of opportunities to submit inquiries as a result of quantitative limits; and the weakening of the public and political effect of inquiries given the special rules governing openness and broadcasting of plenary sittings. A comparative analysis is conducted of the practice of exercising the right to a parliamentary inquiry before and after the introduction of martial law, using statistical and analytical data to illustrate changes in the frequency of announced inquiries and in their overall use.

The findings indicate the existence of procedural barriers that may lead to disproportionate restrictions on the Parliament’s oversight function. The article substantiates the need to adapt the legal regulation of the Verkhovna Rada’s organisation of work in wartime in order to ensure a genuine rather than merely formal possibility to use the parliamentary inquiry.

Key words: rule of law, parliament, Members of Parliament, parliamentary oversight, extraordinary situation.

Постановка проблеми. Функція парламентського контролю є одним із ключових елементів демократичного устрою сучасної правової держави. Як зазначає Ю. Барабаш: «Практика країн з усталеними демократичними традиціями говорить про те, що важливе місце при здійсненні контролю належить саме контрольній діяльності загальнонаціонального представницького органу – парламенту» [1, с. 5].

Контрольні повноваження зберігаються за парламентом у повному обсязі навіть в умовах воєнного та надзвичайного стану. Так, стаття 12 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» визначає, що повноваження Верховної Ради України, передбачені Конституцією України, в умовах воєнного стану не можуть бути обмежені. Цей припис Закону України «Про правовий режим воєнного стану» цілком відповідає Конституції України, адже Основний Закон держави не містить випадків та умов обмеження парламенту у виконанні його функцій. Такі обмеження не передбачені ні загалом для Верховної Ради України, ні зокрема для її індивідуальних членів – народних депутатів України.

Виходячи з вищевикладеного, можна констатувати, що єдиний законодавчий орган та його члени – народні депутати України – під час дії воєнного стану продовжують виконувати всі власні функції, передбачені Конституції України, зокрема, функцію парламентського контролю, до інструментів якої згідно статті 86 Основного Закону України належать депутатський запит.

Порядок оголошення та надання відповіді на депутатський запит регулюється Регламентом Верховної Ради України та Законом України «Про статус народного депутата України» і є пов’язаним з календарним планом роботи сесії та розкладом пленарних засідань, про що йтиметься далі. Водночас, Постановами від 24 лютого 2022 року № 2103-IX, від 6 вересня 2022 року № 2558-IX, від 7 лютого 2023 року № 2912-IX Верховна Рада України визначила особливості своєї роботи під час дії правового режиму воєнного стану.

Жоден із вищевказаних актів не регулює особливостей оголошення депутатських запитів на період воєнного стану, що викликає низку питань правозастосування, опис яких буде наведено нижче, та, всупереч вищеописаним конституційним засадам, ускладнює практичну реалізацію права на депутатський запит.

Метою дослідження є розкриття проблематики реалізації права на депутатський запит як інструменту контрольних повноважень в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Стан опрацювання проблематики. Конституційно-правовому аспекту парламентського контролю присвячена робота Ю. Барабаша. Роль парламентського контролю як інструменту забезпечення законності у сфері державного управління досліджувала І. Залюбовська. Українському та іноземному досвіду реалізації контрольної функції, у тому числі депутатських запитів, присвячені дослідження О. Сироїд. Місце депутатського запиту в системі парламентського контролю окреслено в працях Л. Кривенко. Ролі парламентського контролю, зокрема місцю індивідуальних членів парламенту у такому контролі, присвячені дослідження, підтримані Міжпарламентським Союзом та Transparency International.

Разом з тим, повномасштабне вторгнення Російської Федерації 24 лютого 2022 року та запровадження в Україні правового режиму воєнного стану суттєво трансформували суспільну та правову реальність. Ці обставини створили нові виклики для здійснення парламентського контролю, зокрема, в частині реалізації права народних депутатів України на депутатський запит. Як наслідок, на практиці виникає низка правових та процедурних невизначеностей, що потребують додаткового наукового аналізу та системного осмислення.

Виклад основного матеріалу. Довгий час у науковій літературі мала місце дискусія щодо віднесення депутатських запитів до інструментів парламентського контролю [1, с. 116]. Разом з тим, останні наукові доробки стосовно цього питання класифікують депутатський запит як форму власне парламентського контролю. Зокрема, І. Словська зазначає, що «однією з форм реалізації контрольної функції Верховної Ради України є звернення народних депутатів із запитом до органів публічної влади, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ, організацій з предмета їх відання» [21, с. 53]. С. Сорока поділяє цю думку, відносячи до особливих характеристик депутатського запиту, які вирізняють його серед інших форм реалізації контрольних повноважень, подання запиту на пленарному засіданні парламенту та можливість парламенту прийняти окреме рішення за результатом розгляду такого запиту [22, с. 29–30].

Конституційний Суд України у низці своїх рішень та висновків також відніс депутатський запит до інструментів парламентського контролю. Відповідно до пункту 2 мотивувальної частини Висновку Конституційного Суду України від 25 березня 1999 року № 1-в/1999 важливою ознакою реалізації контрольних повноважень є те, що здійснення парламентського контролю у межах, визначених Конституцією України, є виключним повноваженням Верховної Ради України саме як парламенту. Таким чином, реалізація функції парламентського контролю є безпосередньо пов'язаною з колегіальними засадами діяльності парламенту.

Водночас, як зазначає Конституційний Суд України у пункті 4 мотивувальної частини Рішення від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000, здійснення контрольних функцій також є можливим безпосередньо народним депутатом України в порядку, встановленому статтею 86, та на основі інших положень Конституції України. Незважаючи на те, що, як зазначає Конституційний Суд України, депутатський запит є інструментом контролю, що реалізується безпосередньо народним депутатом України, звернення з таким запитом здійснюється виключно на сесії Верховної Ради України. У пункті 3 мотивувальної частини вищезгаданого Рішення від 10 травня 2000 року № 8-рп/2000 орган конституційної юрисдикції констатував, що народний депутат України може реалізувати своє право на запит (контрольні повноваження) до відповідного органу чи посадової особи лише на сесії Верховної Ради України, тобто на її пленарних засіданнях (частина друга статті 84 Конституції України), а в окремих випадках тільки за її рішенням, прийнятим за встановленою Конституцією України процедурою (пункт 34 частини першої статті 85).

Отже, аналіз доктримальних джерел та правової позиції єдиного органу конституційної юрисдикції дозволяє зробити висновок, що депутатський запит є однією з форм парламентського контролю [22, с. 117]. Невід'ємною характеристикою цього механізму, яка і дозволяє зарахувати депутатський запит до парламентського контролю, є його оголошення під час пленарного засідання. Стаття 224 Регламенту Верховної Ради України визначає, що депутатські запити вносяться тільки на пленарному тижні. Згідно зі статтею 25 цього Регламенту, внесені до оголошення запити оголошуються кожного пленарного тижня у п'ятницю з 13 години до 13 години 30 хвилин. У цей же час приймаються рішення про підтримку та направлення депутатських запитів, обговорення відповідей на депутатські запити за участю керівників та посадових осіб державних органів

(крім органів судової влади), органів місцевого самоврядування, які відповідають на депутатські запити і запитання народних депутатів.

Відповідно до статті 15 Закону України «Про статус народного депутата України» передумовою направлення депутатського запиту до суб'єкта, якому він адресований, є оголошення такого запиту на пленарному засіданні, а у випадку направлення запиту до Президента України – прийняття більшістю від конституційного складу парламенту рішення Верховної Ради України про направлення такого запиту до Президента України. Відповідь на запит надається у п'ятнадцятиденний строк з дня його одержання або в інший, встановлений Верховною Радою України, строк (цей строк може бути продовжений, але не довше ніж до одного місяця після одержання запиту).

Таким чином, відсутність пленарних засідань Верховної Ради України, зокрема в п'ятницю, непередбачуваний календарний графік їх проведення може суттєво ускладнити реалізацію права на депутатський запит. Своєчасність отримання відповіді на запит є важливим елементом дієвості цього механізму, оскільки з плином часу питання, що піднімається у запиті, може втратити свою актуальність. Не дивно, що у дослідженні Transparency International відзначається, що строк та своєчасність надання відповіді на письмові запити членів парламенту є одними із найпоширеніших викликів парламентської демократії [26].

На сьогодні питання організації роботи парламенту дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану врегульовані Постановою Верховної Ради України від 7 лютого 2023 року № 2912-IX. Ця Постанова передбачає, що Верховна Рада України дев'ятого скликання під час проведення восьмої сесії працює у режимі одного пленарного засідання, що триває до дня припинення чи скасування воєнного стану в Україні, але не пізніше ніж до початку наступної чергової сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. Голова Верховної Ради України (Перший заступник чи заступник Голови Верховної Ради України, який виконує обов'язки Голови Верховної Ради України) оголошує перерву у триваючому пленарному засіданні Верховної Ради України, визначає час і місце його продовження, а також, за потреби, визначає спосіб голосування народних депутатів України на ньому з питання, що розглядається.

Як наслідок, враховуючи, що парламент працює у режимі одного пленарного засідання, парламентська сесія організовується без затвердження календарного плану роботи, сесія не поділяється на пленарні тижні, а дні продовження триваючого пленарного засідання можуть проходити у різні дні тижня.

За таких умов проведення пленарних засідань у п'ятницю довгий час було нерегулярним, що ускладнювало визначення конкретної дати оголошення того чи іншого запиту. На практиці, як показує аналіз стенограм пленарних засідань Верховної Ради України, проведених в умовах воєнного стану, депутатські запити можуть бути оголошені як під час пленарного засідання, що проводиться в п'ятницю (наприклад, п'ятниця 24 лютого 2023 року [6]), так і під час пленарного засідання в інший день тижня (наприклад, вівторок 5 вересня 2023 року [7]); так само під час продовження пленарного засідання в п'ятницю депутатські запити можуть і не оголошуватись (наприклад, п'ятниця 10 листопада 2023 року [3], п'ятниця 8 грудня 2023 року [8], п'ятниця 12 січня 2024 року [4]). Як зазначалося вище, відсутність офіційного оголошення депутатського запиту негативно позначається на своєчасності отримання відповіді. Як наслідок, описаний несистемний графік оголошення запитів ускладнює прогнозування строків їх розгляду, що знижує оперативність парламентського контролю у формі депутатського запиту.

Ситуація суттєво змінилася, починаючи з травня 2024 року, коли парламент фактично повернув звичний підхід до планування сесії – чергування непленарного тижня із пленарним [2]. Таким чином, з другої половини 11-ї сесії, а також під час 12-ї та наступних сесій, пленарні засідання у п'ятницю проводяться регулярно.

Окрім описаних проблемних питань щодо плановості та передбачуваності оголошення депутатських запитів, особливості роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану накладають суттєві обмеження на кількість запитів, які народні депутати України можуть винести протягом сесії.

Відповідно до статті 224 Регламенту Верховної Ради України на одному пленарному тижні може бути внесено не більше десяти депутатських запитів від одного народного депутата. Проте, як зазначено вище, згідно з Постановою Верховної Ради України від 7 лютого 2023 року № 2912-IX парламентські сесії під час дії правового режиму воєнного стану не поділяються на пленарні тижні, натомість проводиться єдине пленарне засідання протягом всієї сесії.

У зв'язку з цим під час дії правового режиму воєнного стану народний депутат України протягом всієї сесії може внести не більше десяти запитів. Таким чином, протягом сесій Верховної Ради України, які проводилися в умовах воєнного стану, окрім сьомої сесії, один народний депутат мав право внести не більше десяти запитів на кожній із вказаних сесій. Під час сьомої сесії до оголошення воєнного стану в Україні було проведено єдине «довоєнне» засідання у п'ятницю – 18 лютого 2022 року [12]. Таким чином, під час сьомої сесії від одного народного депутата могло надійти не більше двадцяти запитів.

Аналіз «довоєнних» сесій парламенту дев'ятого скликання показує зовсім іншу картину. Під час другої сесії відбулось дев'ять чергових пленарних засідань у п'ятницю [13], що означає, що під час цієї сесії один народний депутат України міг внести до 90 депутатських запитів; під час третьої сесії – сім пленарних засідань (до 70 запитів від одного народного депутата України) [15]; під час четвертої сесії – шість пленарних засідань (до 60 запитів від одного народного депутата України) [16]; під час п'ятої сесії – десять пленарних засідань (до 100 запитів від одного народного депутата України) [14]; під час шостої сесії – дев'ять пленарних засідань (до 90 запитів від одного народного депутата України) [17]. До цього підрахунку не включено першу сесію дев'ятого скликання, оскільки вона складалася з одного пленарного засідання.

Необхідно відмітити, що згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 року № 1236 у період з 19 грудня 2020 року до 30 червня 2023 року на території України було запроваджено карантин з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, що вплинуло на кількість пленарних засідань Верховної Ради України (в основному в 2021 році). Разом з тим, як показує вищенаведена статистика, навіть в таких умовах у народних депутатів України було значно більше можливостей для реалізації свого права на депутатський запит, ніж під час дії воєнного стану.

Варто зазначити, що Україна не є єдиною демократією, що обмежує кількість запитів, що можуть бути внесені членом парламенту протягом певного періоду. Наприклад, у Німеччині один член Бундестагу може подати не більше чотирьох письмових запитів на місяць [27, с. 55]. Разом з тим, ні професор Яамото, який здійснив порівняльне дослідження 88 національних парламентів [27, с. 49-62], ні дослідження професорки Крего, що охоплює Європейських парламент і одинадцять держав – членів ЄС [25], не наводять такого суворого обмеження, що фактично склалось у період воєнного стану, у десять запитів на сесію, строк якої може тривати п'ять або сім місяців (за винятком тих юрисдикцій, що не допускають запитів від членів парламенту).

Таким чином, у практичній площині під час дії воєнного стану народні депутати суттєво обмежені у кількості депутатських запитів, які вони можуть винести до оголошення.

Окрім того, варто відмітити, що депутатські запити відіграють важливу суспільно-політичну роль. Метою депутатського запиту є вирішення чи привернення уваги до певних суспільних, політичних, економічних та інших проблем, ідентифікованих народним депутатом України під час реалізації його повноважень, зокрема під час роботи з виборцями. Як справедливо зазначається у дослідженні Європейської парламентської дослідницької служби: «... звернення, оголошені на пленарному засіданні, забезпечують максимальну публічність та прозорість, дозволяючи парламенту взаємодіяти з широкою громадськістю» [25]. Загалом, дослідники виділяють такі цілі запитів членів парламенту: надання депутатам можливості привернути до себе увагу; привернення уваги до певних проблем; спонукання уряду до вжиття певних заходів; з'ясування політичних розбіжностей; критика діяльності уряду тощо [20].

Отже, публічність проголошення депутатських запитів є вагомим фактором його політичного впливу. Стаття 3 Регламенту Верховної Ради України визначає, що засідання Верховної Ради України є відкритими і гласними, крім випадків, установлених Конституцією України та цим Регламентом. Ця ж стаття визначає, що гласність засідань парламенту забезпечується, зокрема, шляхом їх трансляції в лінійних аудіовізуальних медіа. Згідно з усталеною практикою на період до введення воєнного стану в Україні 24 лютого 2024 року, пленарні засідання Верховної Ради України транслювалися в режимі прямого ефіру «Парламентським телеканалом «Рада»». Така практика дозволяла народним депутатам України публічно комунікувати факт внесення ним відповідного запиту, його зміст, відповідь і реакцію адресата на депутатський запит.

Разом з тим, під час дії воєнного стану відеозапис пленарних засідань на певний період часу було припинено. На офіційній YouTube-сторінці «Парламентського телеканалу «Рада»» за весь період воєнного стану доступні відеозаписи засідань тільки починаючи з 14 квітня 2022 року [23].

13 грудня 2022 року Законом № 2849-IX до статті 3 Регламенту Верховної Ради України внесено зміни, які передбачають, що у період дії воєнного стану в Україні «Парламентський телеканал «Рада»» транслює засідання у записі в день проведення відповідного пленарного засідання чи у вигляді створеної програми, а якщо це неможливо – у перший тиждень трансляції «Парламентським телеканалом «Рада»» програм згідно з розкладом після дня проведення пленарного засідання чи створення відповідної програми.

Як наслідок, через обмежену відкритість діяльності законодавчого органу під час дії правового режиму воєнного стану, а також з урахування вищеописаних проблем щодо плановості, передбачуваності та кількості запитів, які може вносити народний депутат України в умовах воєнного стану, вага депутатського запиту як правового та політичного інструменту певним чином зменшується. Такий стан речей ставить під сумнів повноцінність реалізації конституційного права народних депутатів на контроль за діяльністю виконавчої влади, закріпленого у статті 86 Конституції України, що суперечить принципам верховенства права та поділу влади, адже парламент навіть у кризових умовах має зберігати реальну спроможність виконувати контрольну функцію. З огляду на це, особливості організації роботи Верховної Ради України під час воєнного стану мають бути адаптовані таким чином, щоб баланс між вимогами безпеки та конституційними гарантіями не призводив до фактичної девальвації депутатського запиту як інструменту парламентського контролю.

Необхідно зауважити, що стаття 16 Закону України «Про статус народного депутата України» передбачає також право народного депутата України на депутатське звернення. Депутатське звернення – пропозиція народного депутата, звернена до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян здійснити певні дії, дати офіційне роз'яснення чи викласти позицію з питань, віднесених до їх компетенції.

Водночас депутатське звернення та депутатський запит за своєю правовою природою є різними інструментами. Конституційним Судом України у Рішенні від 5 березня 2003 року № 5-рп/2003 визначено, що за своїм змістом депутатське звернення не має імперативного характеру і заявляється народним депутатом України самостійно. Таке звернення може бути зумовлено скаргами та заявами виборців, а також стосуватися інших питань депутатської діяльності, які ініціюються народним депутатом України.

З огляду на зазначене, а також враховуючи той факт, що на відміну від депутатського запиту депутатське звернення надсилається народним депутатом України самостійно без його оголошення на сесії як форми колегіальної роботи парламенту, можна констатувати, що депутатське звернення не має такого ж суспільно-політичного впливу.

Висновки. Функціонування Верховної Ради України під час дії правового режиму воєнного стану без обмежень та з реалізацією всіх конституційних повноважень є елементом конституційного ладу України. Функція парламентського контролю, одним із інструментів якої є депутатський запит, є невід'ємною складовою діяльності парламенту, засадничою базою сучасного демократичного законодавчого органу. Вказана функція набирає особливої актуальності в екстраординарних умовах, таких як зовнішня збройна агресія, адже у вказаному випадку парламент виконує чотири ключові завдання: збереження демократії, затвердження оборонних видатків і контроль за їх виконанням, ухвалення законодавства у сфері національної безпеки та оборони, представництво інтересів громадян [24, с. 18-19].

Особливості діяльності Верховної Ради України в умовах воєнного стану, врегульовані Постановою від 7 лютого 2023 року № 2912-IX, не узгоджуються з чинними нормами Регламенту Верховної Ради України щодо внесення та оголошення депутатських запитів, таким чином створюючи обмеження у площині практичної реалізації права на запит.

Одним із проявів такого обмеження є фактичне створення умов, за яких відсутня плановість оголошення запитів, а дата їх оголошення є непередбачуваною. Відсутність затвердженого календарного плану роботи ускладнює дотримання статті 224 Регламенту Верховної Ради України у частині внесення депутатських запитів на пленарному тижні.

Крім того, суттєво обмежена кількість запитів, які народний депутат України може винести протягом тижня. До оголошення воєнного стану в Україні максимально допустима кількість депутатських запитів протягом сесії залежала від кількості пленарних тижнів протягом сесії, оскільки стаття 224 Регламенту Верховної Ради України допускає внесення одним народним депутатом

України до 10 запитів на пленарний тиждень. Наразі внаслідок відсутності поділу сесії на пленарні тижні гранична кількість запитів від одного народного депутата України під час «воєнної» сесії становить 10 запитів.

На сам кінець, відсутність прямої трансляції пленарних засідань зменшує політичну роль запитів як механізму впливу на виконавчу владу та контролю за її діяльністю.

Однозначно, Верховна Рада України в умовах повномасштабної агресії проти України уповноважена регулювати окремі особливості своєї діяльності з урахуванням поточних безпекових умов та викликів. Разом з тим, таке спеціальне регулювання повинне узгоджуватися з необхідністю дотримання конституційних вимог до функціонування парламенту, прав та повноважень його індивідуальних членів. З огляду на це, правове регулювання роботи Верховної Ради України в умовах воєнного стану повинне бути адаптоване таким чином, щоб не допустити непропорційних обмежень реалізації права на депутатський запит.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): монографія. Харків: Легас, 2004. 192 с.
2. ВР України. Календарний план проведення сесій Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/81>.
3. ВР України. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України від 10 листопада 2023 року. Десята сесія Верховної Ради України IX скликання. URL: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/8178.html>.
4. ВР України. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України від 12 січня 2024 року. Десята сесія Верховної Ради України IX скликання. 2024.
5. ВР України. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України від 23 лютого 2023 року. Дев'ята сесія Верховної Ради України IX скликання. URL: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/8109.html>.
6. ВР України. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України від 24 лютого 2023 року. Дев'ята сесія Верховної Ради України IX скликання. URL: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/81>.
7. ВР України. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України від 5 вересня 2023 року. Десята сесія Верховної Ради України IX скликання. URL: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/8178.html>.
8. ВР України. Стенограма пленарного засідання Верховної Ради України від 8 грудня 2023 року. Десята сесія Верховної Ради України IX скликання. URL: <https://www.rada.gov.ua/meeting/stenogr/show/8232.html>.
9. Європейська коміс. «За демократію через право» (Венеційська Коміс.). Мірило правовладдя (неофіційний переклад). URL: <https://www.venice.coe.int/images/SITE%20IMAGES/Publications/Rule%20of%20Law%20checklist%20UKR.pdf>.
10. Залюбовська І.К. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади як засіб забезпечення законності у сфері державного управління: дис. ... канд. юрид. наук. 2002. 181 с.
11. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Зміни - Календарний план проведення п'ятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. URL: https://reglament.rada.gov.ua/news/dovidk_inf/calendar/74413.html.
12. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Календарний план проведення сьомої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. URL: https://reglament.rada.gov.ua/news/dovidk_inf/calendar/74617.html.
13. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Календарний план проведення другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. 2026.
14. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Календарний план проведення п'ятої сесії Верхов-

- ної Ради України дев'ятого скликання. URL: https://reglament.rada.gov.ua/news/dovidk_inf/calendar/74407.html.
15. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Календарний план проведення третьої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. URL: https://reglament.rada.gov.ua/news/dovidk_inf/calendar/74405.html.
  16. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Календарний план проведення четвертої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. URL: https://reglament.rada.gov.ua/news/dovidk_inf/calendar/74406.html.
  17. Комітет Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України. Календарний план проведення шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.
  18. Кривенко Л.Т. Верховна Рада України. Київ: Ін Юре, 1997. 47 с.
  19. Сироїд О.І. Контрольна функція парламенту: щоб країна була можливою і в безпеці. Київ: Друк. двір Олега Федор., 2021. 85 с.
  20. Сінклер Т. Парламентські запити: стислий огляд. матеріали ПСП 1994 – 1999: англ. та укр. версії. Київ: Neon Limited, 2000.
  21. Словська І. Депутатський запит як форма реалізації контрольної функції парламенту (за законодавством України). *Юридичний вісник*. 2011. Т. 4, № 21. С. 53–57.
  22. Сорока С. Депутатські запити як форма парламентського контролю Кабінету Міністрів України: правове регулювання та практика. *Наукові праці. Державне управління*. 2011. Т. 159, № 147. С. 29–36.
  23. Телеканал Рада. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/user/RadaTVchannel>.
  24. Born H. Parliamentary oversight of the security sector: principles, mechanisms and practices. Lausanne: Presses Centrales Lausanne S.A., 2003. 195 p.
  25. Diaz Crego M. Question time in the European Parliament and in selected national. European Parliament, 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/729353/EPRS_IDA\(2022\)729353_EN.pdf?utm_source=chatgpt.com](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2022/729353/EPRS_IDA(2022)729353_EN.pdf?utm_source=chatgpt.com) (date of access: 4.02.2026).
  26. Overview of parliamentary oversight tools and mechanisms / J. Duri et al. *Transparency International*. URL: <https://knowledgehub.transparency.org/product/overview-of-parliamentary-oversight-tools-and-mechanisms> (date of access: 4.02.2026).
  27. Yaamoto H. Tools for parliamentary oversight: a comparative study of 88 national parliaments. Renens: PCL Presses Centrales SA, 2007. 82 p.

Дата першого надходження рукопису до видання: 04.02.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026

Дата публікації: 05.03.2026

© Івасик С.М., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0